

ÁGH ISTVÁN

Ártatlan szereplők

ÁGH ISTVÁN (1938) Budapest

Nem is tudom, ki volt a legelső,
talán mégsem véletlen szereplő,
kinek szőke copfja árnyékában
azt éreztem, mit soha korábban,

míg előttem állt az énekkarban,
pihéire mély hangokat csaltam,
s mialatt a himnuszt ráleheltem,
tavasszal is nyárban melegedtem,

bevallani segített egy másik
alkalom, a *Légy jó mindhalálig*,
eljátszottuk előbb, amit később
nem tehattünk, csupán földéztük,

mert amit megkötött Móricz Zsigmond,
az a csomó hamar széjjelbomlott,
elvált egyikünk a másikatól,
másnak őriztük ártatlanságunk,

hiányoztunk, mint hold fele fénye,
árnyunk vetült az egyik felére,
s most nemcsak őt, de fél ifjúságom
minden szereplőjét jönni látom,

ó, az istenadta égi lányok,
kiket a szerelem elvarázsolt,
jönnek sorban összekulcsolt kézzel,
talán az imádság erejével

tudhattak az elképesztő semmi
űrén nékem mégis megjelenni,
s jöttek vegyes ruhájukba szabva,
mai kordivatban régi arccal,

énekelnek laza karban állva,
rekviemet! köznapi ruhában?
ez még nem a mű bemutatója!
még csak próba? kezdődik a próba!

Mire jut még idő?

Mire jut még idő az én koromban,
ha olyan közel rémlik már a vége?
felelősségre int az ész, a józan,
ideje van a végrendelkezésnek!

figyelmeztet rá a dagadt bokám is,
vagy a hangyacsípéstől lángoló seb,
míg derekamból fájdalom sugárzik,
testemből gerjedt villanyáram üt meg.

nagyon félek, bár meg kéne köszönjem
életemet, mert szörnyű titkok várnak,
a múlthoz képest már olyan közelben,
mint nagypéntekhez a virágvasárnap,

a világosság úgy fogy el fölöttem,
mint Duna tükrén napfogyatkozáskor,
vagy ha kiégett lámpámban a körte,
és nem fejezhettem be olvasmányom,

én, aki már egy sortüzet túléltem,
most is hiszem, hogy élethosszra szóló
elrendelés isteni kegyelmével
tisztességes órám lesz az utolsó,

eleget tettem a megbízatásnak,
mely titkos volt, s még én sem tudtam róla,
csak verset írtam, mesét komponáltam,
dicsértem a teremtést meghatódva,

halmozódik forgács, dől lom és kacat,
agyonhasznált és alkalmatlan tárgyak,
az Üveghegyen túl is gyűlő salak
a vége a szorgos hasztalanságnak,

befejezni még egy rövid regényt sem
lehetséges szavatolt idő nélkül,
ezután minden kezdet töredékbe
torkoll, de tán e vers még kiegészül,

fejvel még bírom, bár hangom megkopott,
lehetnék kamaszszívű vén bolond is,
a maradék életbe bolondulok,
szenvedélyem szerelemre hasonlít,

meleg és selymes, csillámló révület,
a hangtalan, mégis hallható dallam,
mindig velem, bár örökké nélkülem,
a lélek ez talán, mert halhatatlan.

Elvált özvegység

Kemény téllal érkezett,
zordabb lett, mint volt gyakorta,
az idei Vízkereszt
hidegét gyászsom fokozza,

ha már csontig vacogok,
melegedni hogy lehetne,
be kell magam gyújtanom,
mint a kályhát reggelente?

ő is így tett, amíg élt,
mind nagyobb hőségben fázott,
majd egy kihűlt mélyedést
hagyott a kórházi ágyon,

valaha mennyasszonyom!
párom, anyja gyerekünknek,
együtt voltunk jó s a rossz,
így maradtam elvált özvegy,

minden voltál! senki vagy!
netán boncasztali példa,
adhatsz hasonlatokat
máglyázó tűzijátékra,

porod csöpp ravatalon
egy kincstartó díszdobozban,
úgy hogy el is lopható
lenne, ha akarnák onnan,

jég lepi a temetőt,
csillog, cseng az alkalomra,
mennyüveg és gyászezüst.
Isten által rendelt pompa,

ami kettőnkkel közös,
mintha nem lett volna semmi,
vagy van még azon kívül,
mit nem lehet eltemetni?

valami fejünk felett
megvillan a fél sötétében,
egy sóhaj, egy lehelet
fénye maradt meg belőled?

Haláljárás

Az idén januárban erős éve kezdődött a halálnak, annyi a dolga, még az ajtót is nyitva hagyja maga után, s a mindennapi halálhírtől úgy terjed a nyugtalanság, mintha szökött rab, gyilkos bujkálna a közelben, általában több helyen is megfordul egy időben, eszerint többen vannak, bár egyet sem találtak még, aki tán láthatta volna, képtelen visszaidézni, hisz éppen akkor halt meg, mikor az megjelent, mi pedig a félelmünket felejtenénk el végre, s mint kegyetlen gyilkosnak, adjuk a hírét tovább, mert akkor elfogható, bebörtönözhető közbűntényes, ám hiába fésülik át a csonttá fagyott erdőt a vadászok menetközben csatárláncba fejlődve, nem találják, a lakosság magát följazva lapul és vár feszülten, nyújtogatjuk nyakunkat, mint a gyáva baromfiudvar, melynek az ölyv horgas csőre ijesztőbb, mint a kés.

Vízkereszt hajnalán meghalt első feleségem, másnap este barátom özvegye, olyan váratlanul, akár egy telefonbeszélgetés szakadt volna meg, s bekopognak, rám nyitnak, belopóznak a hírek, egyikőjük újabb gyásza kioltja a régebbiét, emlékeztet, és összefügg a belátható múlt idő, egyedül vagyok férfi az özvegyasszonyok között, s mindenik kifejezi, az én veszteségemet is, hogy akik együtt voltunk, mára alig maradtunk, s míg a halottaim szétáradnak a geológiai üledékben, én egyre szűkebb helyre szorulok magam körül, ismerem a betegségüket és annak megpróbáltatásait, a testi fájdalom halálos kimenetelét, mely hősi lenne, ha nem aláznák saját piszkába a pelenkás tatát, s a nénit, akit durván kitakarnak egymás előtt, s oly szívenütő bambán néz, mint a könnyörgő állat.

Az ember, mikor a halálával szembe találkozik, fulladással és eszmélet veszítve tér meg az Úrhoz, akkor már nincs különbség eszköz és mód között, egyre megy rák vagy kánpad, baleset vagy gutaütés, a túlvilági nagy talánnyal nem tudunk mit kezdeni, de a halált humanizáltuk addig, míg nem komoly, békésen elviseljük, bele vesszük a népies humorba, mint a cigányt, a hajcsárt, s mint vicces mesefigurát, így találkozik majd álmában, téli estén a gyermek a kátrányos villanydúcról meredő ezüst koponyával, a magazinból vasszakosan vicsorgó vigyorral, ijesztő, aztán lassan már megszokott, akár a vének temetése, míg az öregek temetése mind közelebb jár az enyémmhez, s a gyászmenet áthág nemzedékemen, és elfogyunk, s a történetből rettentő halálhír marad, a halálról meg kiderül, ha valaki az, hát én vagyok.

Megenyhült fájdalom

Hónapok óta isiász gyötör, a kegyetlen fájdalom tüzes idegszálaim vezetéken jut el csípőmtől sarkamig, s mikor áramot indukálnak fáradt, tétova lépteim, fölajdulok, vagy csak nyögök, vagy összerezzenek, máskor villan valami, s belém vág késhidegen, álom közben is sodró, szeszélyes bűvópatak viszi a sajjást, nyilallást, szúrást, a hasogatást, s nem értem, ha rákezd, miért gondolom csillapodni, miközben kancsal reménnyel nézegetek magam elé, s nem merem elképzelni, hogy nem is lesz vége sosem.

Évgyűrűim nyakamra szorulnak, majdnem megfulladok, ha kitörni kész sírásomat kell visszafojtanom, apám ennyi idősen már az árnyékát kereste lefekvés előtt, én még koromhoz képest is jóval fiatalabbnak látszom, s meglepődnek, ha bottal látnak, akik még törődnek velem, a családi jogart, mint támasztékot, kiérdemeltem végül, barátkozom az orvosokkal, kényszerű kapcsolatunk gyógyulással célba ér, vagy kínjaimtól megy tönkre, Hippokratész gyermekei testrészeimen korrigálják egymás tévedéseit, miközben rájuk tolom a betegségemet.

Kegyetlen attak ellen dacos kedvet gerjeszt a fájdalom, hogy kibírjam, vagy inkább élvezzem még azon felül, mint a szerelmi szenvedélyt, a vesztesen is győzteset, melytől rögtön megváltoznak napjaim a dolgok között, nem csúszkállok lázasan hideg évszakok síkosán, látom a páratlan távlatú függönyös vakablakon át, a hold a mennyei ásatásból a városon végiggurul, mintha március lenne, ez a november, úgy bimbósodik, ahogy e házi őrizetből látom fogyni a lombokat, a nyári varjófészek zordan maradt szemöldökét.

Az a sok kéregszínű madár elült, mennyei sárgarigócsapat hozza a nappalt az égbolt szivárványából szárnyain, majd fölsárgáll, világítván a kertben a tűnő nap helyett, velük együtt süt őszöm aranya, a tovább függő nyírfalomb, még nem tudom, amit tudhatok, ugyanaz-e ma is, hogy aki így beszél magában, az mégis én vagyok, csupán érzékszerveimet fordította el valami delejes erő arrafelé, amitől lassan ideje lesz már elbúcsúznom, mint vitorlázó galambtollnak a budapesti széltől, még csak az Istent kellene hinnem, hogy üdvözült legyek.

Discus hernia

Ebben a túlszűfolt városmajori Purgatóriumban
 helyet keresek, leülök, várok, ki tudja meddig,
 miként október 23-tól március 15-ig egyfolytában,
 közel fél éve, egész télen keresztül vártam,
 és minden várakozásom halasztatásba vészett,
 hogy a semmiről kezdjem, a kudarcból a reménybe
 a kiderítetlen fájdalmak kínjainak keresztjén,
 mert az előbbi diagnózist megsemmisíti az újabb vizsgálat,
 a mostani nem mutat porckopást az előbbihez képest,
 ez már nem a reumatológusra tartozik, jöjjön vissza,
 ha meggyógyították, mondja az orvosnő sértődötten,
 házi orvosom eszébe jut a combomba rekedt szilánk,
 elküld a neurológiára föltételezése kivizsgálása végett,
 onnan a szívélyes doktornő CT-re utal a porckorongsérvet
 illetően, *szeretnék meggyőződni róla, hogy a discus hernia
 nem áll fenn*, másfél hónap múlva kerülök sorra,
 lakáshoz kötve, taxikat hajszolva orvostól orvosig
 gyógyítás nélkül, másik orvosom gyors fölépülést ígér,
 s én hiszek járóképességem karácsonyi ajándékában,
 de szervezetem nem válaszol a legerősebb injekciókra sem,
 melyek hatása alatt a fél fogsoromat is kihúzhatnak,
 míg a beállított vérnyomásom egyensúlya összeomlik.

Hatalmas épület folyosóin botorkálok, emeletek között,
 görcsbe állt izmaim hosszú üres padokra roskasztanak,
 röntgenre liftezek, ahol meglelik szilánkjaimat,
 viszem az angiológiára alsó végtagom ereit
 a kopottá vénült fehér madarak zsákmányául,
 lassan megkapom a CT vizsgálat eredményét,
 ajándékol másfél hónap múlva. új évi reménynek,
 beleterelt a csőbe egy fiatal technikus, s hivatalos
 papíron igazolja, hogy a porckorongsérv nem áll fenn,
 el lehet kezdeni a további beavatkozások latolgatását,
 lehetne a hasi érműtét, hogy kiderüljön fájdalmaim oka,
 vagy az ötvenhatos szilánk bal combomban, melyet
 átvilágítva láttam végre, hét szemcse s por alakban,
 minden olyan kaotikusnak tűnt, csöppet sem véletlennek,
 addig fájdalom csillapítókkal és gyulladásgátlókkal
 tartom fön magam sántítva és sziszegve, s azon
 is elgondolkozom, hogy a gyulladás monoton
 fájdalommal jár, ahogy lüktet a fogfájás, ez pedig
 ülve és fekve megszűnik, ám járni. állni nem hagy,
 néhány méter után hozzákarcóz barna fém botomhoz,

Fölvettek a Szent Lukács fürdő nappali kórházába,
 bíztam, a híres termálvíz gyógyerejében, orvosom
 még nem adta föl, mert ha eddig semmi sem sikerült,
 egyszer csak sikerülnie kell, akkor éppen a fürdőkúrának,
 persze illetet volna tudnia, aki beutalt, aki fölvett,
 a gyulladást a hóforrás vize éppen hogy belobbantja,
 vízi- és száraztorna, súlyfürdő, masszázs, fizioterápia,

szinte belerokkantam a négy órába, míg üzemelt a gyógyítás
három turnusban, ide vágytam, én tudatlan? mikor
nem is tartottak odavalónak, s nem jöttem rá, mi miatt,
ahogy az elbocsátásra vártam kórházi öltözetem
hiányolta a vezetónő, irodájából kiültetett a folyosóra,
a semmitmondó zárójelentést alkalmazottjával küldte utánam,
háromszor meg kellett állnom, s a havas pad jeges léceire
ülöm a fürdő hosszú udvarán, míg kiértem az utcára,
s két héttel később, mikor a gyógykúrának ideje volt beérni,
elkövetkezett a remény teljes csődje, tomboltak az idegek
csípőmtől a bokáimig.

Vége lett az izgalmas taxi várásnak a Lukács előtt,
mert ha a villamosmegállóig se bírtam elérni,
akkor mindenhova taxira szorultam, megismertem száz sofórt,
hárman fölismertek, de a nevemet egytől egyig rosszul írták,
most egy kedvesebb alakkal jöttem a Városmajorba
vérnyomásom végett, hogy Zuglóban megoperálhassanak
a putri külsejű hullaház helyén épült palotában,
így kerülök vissza hajdani lakásunkkal szembe,
MERT A REJTÉLYNEK VÉGE LETT, a CT lemezen
a porckorongsérv formái látszanak, de a kínok között töltött
hat hónap, nem érdekli a szereplőket, hogy én viseltem
hibáikat és vétkeiket görcseimben és nyilalásaimban.

Műtét a semmiben

Hova röpít a hátamra
angyalszárnyként nyíló pendely?
a gyógyulás könnyű vászna
rám száll halotti lepelnek?

míg a korán kezdődő nap
csupa élni vágyó kétség,
egy pietás, ölelő kar
tűnik föl az ágyam végén,

nyújtott lábam irányában
gurítanak hanyatt fekvé,
oda, mitől eddig távol
éltetett a jószerencse,

akit a folyosón tolnak,
zavartan a plafont nézi,
hosszú sorra láttam oldalt,
fejtől legfeljebb derékig,

végül a zöld öltözetben
készülődök, olyanformán,
mint kik csillagokból jöttek,
hogy a testem átkutassák,

fényes injekciós tűvel
nyúlt felém egy mézsfehér kéz,
apadt a nesz körülöttem,
s nem is tudtam már, mi történt,

mikor túléltem a semmit,
csak ébren tapasztalhattam,
nem a csillagközi semmi,
sem a lét tudattalanja,

elborzadva rájöttem még,
lehetek bármilyen álmos,
nem is olyan képtelenség
irtózni az elalvástól.

A gyógyulás visszája

Gyógyultan járhatok megint a megújulás évszakában,
erre a nagy élményre vártam a télen vagy még előbb,
most hogy már át tudtam jönni a Műgyetem kertjébe,
tudomásul veszem, hogy nyílik a nárcisz, bimbós a tulipán,
az idei tavasz sem különbözik elsőre az előbbiektől,
csak én vagyok rideg szemlélője a lelkes résztvevő helyett,
de azt még észreveszem, a tavalyi dolmányos varjúpár
elhagyta az akácon a fészket, és a szarkák után repült,
megmondanák a madárjósok, mi az, amitől félni kezdek,
bár a rigó füttyel vigasztal, mert ő talán még itt marad.

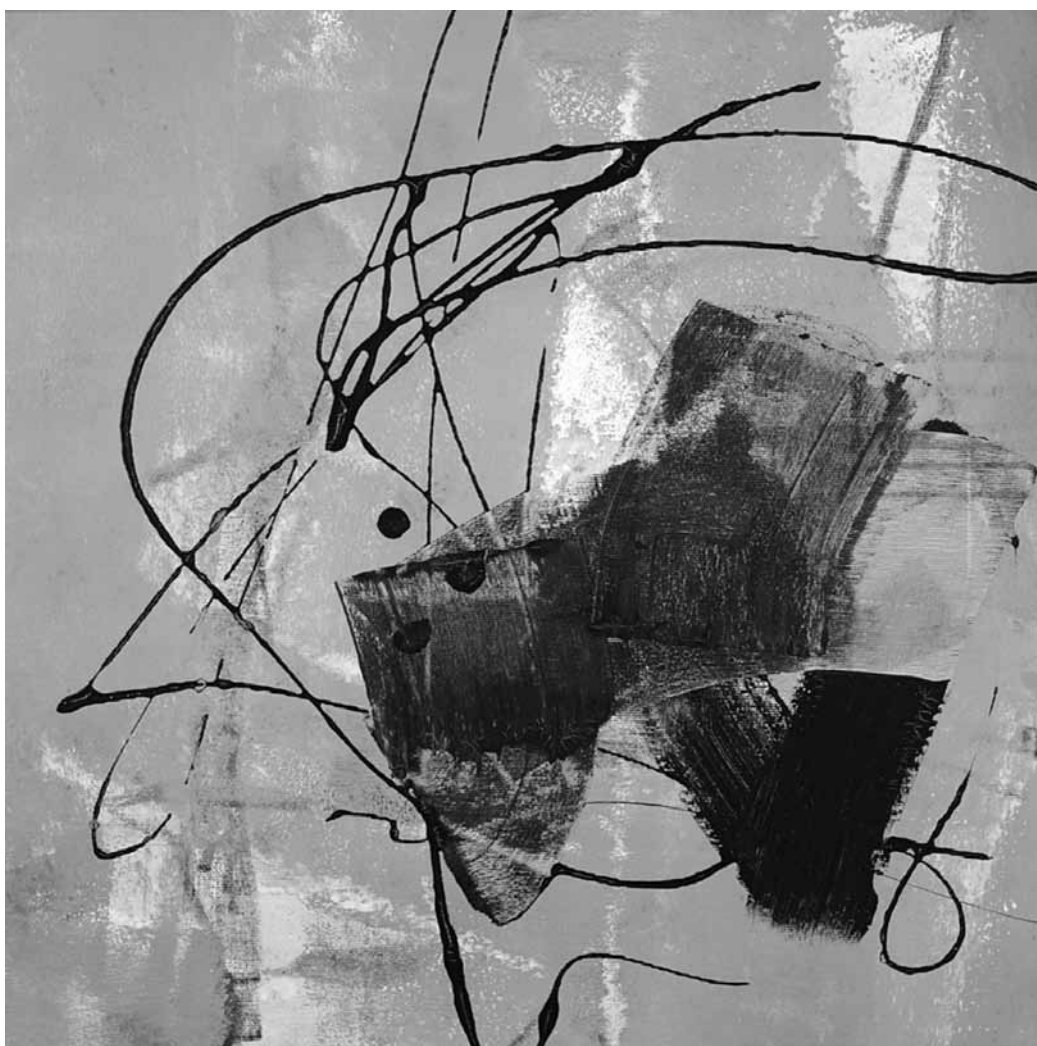
A diákok jövője szomorít leginkább, akik a kert ösvényein
nevetve bolondoznak, azonnal unokáim nemzedékén aggódva
képzelem el kétséges jövőjüket, a reménység visszáját,
mikor bot nélkül járva feltétlen boldognak kellene lennem,
a természetes lelkesedés helyett, szenttelenül veszem tudomásul,
mit jelent egy gyönyörű évszakban gyógyultan lépegetni,
ősztól tavaszig ébren töltöttem nappalaimat, mégis, mintha
altattak volna, akkora meglepetéssel tekintetem körül,
elmúlt egy félv, s rosszabb lett a világ, forrnak a népek,
égi s földi menekülés sejlik a madarak előérzetében.

A magam rabja voltam, s minden rajtam kívüli fölértékelődött,
s gyönyörű ábránddá változott még Hűvösvölgybe menni is,
mert akkor számomra elérhetetlen messze volt, tegnap hát villamossal
siklottam kifelé, végig a Tabán lankáin, át a boldog Krisztinavároson,
tele gyásszal a Tóth Bálint költő barátom nélkül álló öregotthon előtt,
akinek már az élet sem hiányzott, nemcsak ez az utált irodalmi élet,
míg nekem hiányoztak, ha nem tudtam hazulról kimozdulni, mint
József Attila születésnapján szoktam a versmaratonra, mert
nehéz lett volna sajjó gerinccel elviselni azt a rengeteg verset,
hiányzott a színház, s minden, ahova nem is jártunk,
az egyre ritkább találkozások az elfogyó családok asztalánál.

Abban az elzárt időben néha vőlegénynek, fiatal házsnak éreztem magam, de szenvedtem még az ifjúkori szerelmek fantom fájdalmától, mert elfeledtem, hány éves vagyok, s talán lélekben nem is öregeen gondoltam rájuk, illetve hozzám a búcsúzásakor arcomhoz közelítő arcuk testhajlító mozdulatával, világos színű, könnyű, átmeneti ruhákban jártak, maguk is átmeneti korban, bolondosan, aztán sötétkék kosztümbe, körömcipőbe komolyodtak, onnan jött feleségem is ötven éve egyenest az aranylakodalomba, melyhez hűségesek maradtunk, Istennel, Isten nélkül.

Volt egy fiú, aki szeretett volna pásztor lenni Fatimában, hisz valamikor úgy döntött, hogy a bérnálás után szent életet él, de aztán a csalódások, a rendszer, s az istentelen könyvek kiszárították buzgó hitét, s most kapaszkodó nélkül, kíván visszaszokni Istenre, miként leszokott a dohányzásról, kapaszkodna valakibe, mint legeltetés közben a megsárgult könyvecskébe, mely a történet szerint hűen idézte Máriát, míg ő az Üdvözlégytől fényesen, egyre magasabbra lépdel, öreg mása elképedve nézi a semmivé távolodó alakot, a hátra hagyott évtizedek jövőjétől kétségbeesve.

PUHA FERENC, Cím nélkül, 2017